

2

138295

Repertoriumnummer 2016 / 8413
Datum van uitspraak 14 november 2016
Rolnummer 2014/AR/1461

Uitgifte

Uitgereikt aan	Uitgereikt aan	Uitgereikt aan
op € BUR	op € BUR	op € BUR

Niet aan te bieden aan de
ontvanger

FOD Economie

Hof van beroep Gent

Arrest

zevende kamer

Aangeboden op
Niet te registreren

COVER 01-00000700884-0001-0016-01-01-1

2014/AR/1461 - In de zaak van:

1. **STUDIEBURO DE KLERCK N.V.**, met maatschappelijke zetel te 8200 SINT-ANDRIES, Oud-Strijderslaan 14, ingeschreven met KBO-nummer 0435.975.210,

2. **IMMO DK N.V.**, met maatschappelijke zetel te 8200 SINT-ANDRIES, Oud-Strijderslaan 14, ingeschreven met KBO-nummer 0448.140.493,

appellanten, hebbende als raadsman mr. VANHOORNE Peter, advocaat te 8400 OOSTENDE, Prinsenlaan 36 (ref. **DE KLERCK STUDIEBURO** *cf* **STUDIEBUREAU**)

tegen

STUDIEBUREAU , met maatschappelijke zetel te
, ingeschreven met KBO-nummer

geïntimeerde, hebbende als raadsman mr. DECANCO Johan-Fernand, advocaat te 8370 BLANKENBERGE, Koninginlaan 31 (ref. **2-11619**)

Aangezegde partij:

AR-CO C.V.B.A., met maatschappelijke zetel te 1060 BRUSSEL, Tasson Snelstraat 22, ingeschreven met KBO-nummer 0406.067.338,

hebbende als raadsman mr. D'HOORE Marc, advocaat te 8200 SINT-ANDRIES, Dirk Martensstraat 23 (ref. **13750.1 AR-CO/De Klerck-IMMO DK**)

wijst het hof het volgend arrest:

I Bestreden beslissing – Rechtspleging in hoger beroep

1.

Het hoger beroep is ingesteld bij verzoekschrift van 23 mei 2014 tegen het vonnis van 13 maart 2014 van de rechtbank van koophandel te Gent, vijfde kamer.

Het is tijdig en regelmatig naar de vorm. Een akte van betekening wordt niet voorgelegd. Evenmin wordt er voorgehouden dat het vonnis betekend werd.

2.

Het Hof heeft artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken in acht genomen.

De procedure gebeurde op tegenspraak. Partijen zijn gehoord op de openbare terechtzitting van 17 oktober 2016. Het Hof nam kennis van de overtuigings- en procedurестukken.

II Situering van de betwisting

3.

De eerste rechter gaf de voornaamste feiten en argumenten van de partijen als volgt weer:

"Studieburo De Klerck en Studiebureau zijn gespecialiseerde studiebureaus én ontwikkelen vergelijkbare activiteiten, waaronder elke intellectuele activiteit in verband met het ontwerpen, opvolgen of controleren van projecten inzake burgerlijke bouwkunde, verwarming, sanitair, electriciteit, liften en brandbeveiliging (speciale technieken).

Studiebureau combineert haar activiteiten met deze van architect.

Partijen zijn als rechtstreekse concurrenten van elkaar te beschouwen, en azen op dezelfde bouwprojecten.

In opdracht van OCMW Brugge werden in een tijdspanne van 10 jaar 5 woon en zorgcentra (WZC) gebouwd te Brugge in de periode 2002 tot 2012.

Studieburo De Klerck was al eerder opdrachthouder voor de studie technieken van een woonzorgcentrum (De Vliedberg).

Ingevolge nieuwe gunning kwamen later en meer bepaald op 13.04.2004 studiebureau en het OCMW Brugge tot een overeenkomst voor vernieuwbouw van een derde woon- en zorgcentrum, "Fabiola"/"Hallenhuis", aan de Gistelsesteenweg 560 in 8200 Sint-Andries.

Doordat de woonzorgcentra in chronologische volgorde uitgevoerd worden, en hun grote onderlinge bouwkundige symmetrieën, wordt de ervaring opgedaan in vorige projecten door het bestuur aangewend in een volgend bouwdoossier.

Volgens Studieburo De Klerck tonen de lastenboeken van Studiebureau in het bouwproject Woonzorgcentrum "Fabiola"/"Hallenhuis" slaafse gelijkenissen met haar lastenboeken in het bouwproject Woonzorgcentrum "De Vliedberg", zodanig dat er sprake is van inbreuk op haar auteursrechten.

Studiebureau betwist deze stelling formeel: volgens haar waren de voorgaande dossiers bestudeerd om de nieuwe projecten verder te verfijnen, en analoog zal haar project "Fabiola"/"Hallenhuis" op haar beurt dienstig zijn voor toekomstige projecten.

De overeenkomsten tussen de verschillende lastenboeken is te wijten aan de coördinatie van de diverse projecten waarvoor het OCMW Brugge een extern coördinatiebureau BOPRO had aangesteld, met de bedoeling om al de projecten te stroomlijnen en kosten te besparen.

Voor de technieken wenste de opdrachtgever een synergie te bereiken tussen de verschillende woonzorgcentra: de diverse woonzorgcentra worden verbonden aan een centraal gebouwenbeheersysteem, en er wordt door de opdrachtgever naar gestreefd om een eenvoudig stockbeheer te bereiken van vervangmateriaal, waartoe de materiaalkeuze bij voorkeur gelijk loopt.

Het coördinatiebureau BOPRO stelde de teksten en plannen van een analoog woonzorgcentrum ter beschikking voor het opstellen van het voorontwerp en ontwerp.

Er werden onder toezicht van BOPRO coördinatievergaderingen gehouden tijdens de opmaak van het bestek met de opdrachtgever omtrent de materiaalkeuze; er werden vergaderingen gepland waarbij mogelijke leveranciers werden uitgenodigd, die in eerdere projecten van het OCMW hadden geleverd.

Het Studiebureau ontving duidelijke richtlijnen inzake de aan te wenden materialen en zelfs inzake concept, zoals toegangscontrole, prikklokken en verwarming.

Deze teksten dienden als typebestek (standaardbestek) voor het project, gerealiseerd door het Studiebureau

Het concept van Studiebureau verschilt qua opbouw, indeling en architectuur en de gebruikte teksten zelf zijn afkomstig van de desbetreffende leveranciers van de aangewende materialen en er is volgens haar geen sprake van plagiaat doch enkel van een gecoördineerd materiaalgebruik, opgelegd door de bouwheer.

Volgens Studiebureau is de huidige actie ingegeven door naijver en oneerlijke concurrentiezucht van Studieburo De Klerck, die in de nabijheid is gevestigd.

Studieburo De Klerck heeft voorheen heel wat technische studies ontworpen voor de opeenvolgende OCMW's, en ervaart de aanwezigheid op haar terrein van Studiebureau die het ontwerp van de ruwbouw combineert met technieken en andere disciplines, waardoor zij een rechtstreeks contract met de opdrachtgever bekomt, als een gevaarlijke indringer.

Een minnelijke regeling kon niet bereikt worden waardoor Studieburo De Klerck genoodzaakt was een procedure in te stellen.

PAGE 01-00000700884-0004-0018-01-01-4

Vermits ook aan aangetekende ingebrekestelling geen gehoor werd gegeven, zijn Studieburo De Klerck en Immo DK op 21.06.2011 overgegaan tot dagvaarding van Studiebureau op grond van inbreuken op het vermeende intellectuele eigendomsrecht van voornoemd Studieburo De Klerck.

Cvba AR-CO is als professioneel verzekeraar van het Studiebureau vrijwillig tussengekomen."

Het Hof maakt deze uiteenzetting tot de zijne.

4.

Met de inleidende dagvaarding, betekend op **21 juni 2011** vroegen de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK:

- de BVBA Studiebureau te veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding gelijk aan 15 % op het totale ereloon dat in de overeenkomst met de opdrachtgever van de BVBA Studiebureau is bedongen en/of dat de BVBA Studiebureau heeft ontvangen van haar opdrachtgever, en dit voor elk project waarbij de BVBA Studiebureau het lastenboek van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK slaafs heeft gecopieerd en/of gebruikt,
- de BVBA Studiebureau te veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding ex aequo et bono begroot op € 75.000,00 wegens misbruik van de intellectuele en financiële inspanningen die de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK jarenlang hebben geleverd om de lastenboeken te concipiëren,
- de BVBA Studiebureau te sommeren om opgave te doen van de volledige naam en identiteit van de opdrachtgever en het totale ereloon dat in de overeenkomst met de opdrachtgever is bedongen en/of dat de BVBA Studiebureau heeft ontvangen van de opdrachtgever, en dit voor alle projecten waarbij de BVBA Studiebureau het lastenboek van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK slaafs heeft gecopieerd en ook gebruikt,
- de staking te bevelen van de inbreuken van de BVBA Studiebureau Ir. Ch. Lobelle op het auteursrecht van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK, de BVBA Studiebureau het verbod op te leggen in de aan haar toegewezen bouwprojecten nog de originele lastenboeken van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK te kopiëren en te gebruiken, onder verbeurte van een dwangsom van € 25.000,00 per overtreding van het verbod vanaf de dag na de betekening van het tussen te komen vonnis,

- de BVBA Studiebureau te veroordelen tot onmiddellijke afgifte van alle lastenboeken die zij slaafs heeft gecopieerd van de originele lastenboeken van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK, onder verbeurte van een dwangsom van € 2.500,00 vanaf de dag na de betekening van het tussen te komen vonnis,
 - te bevelen dat de beslissing openbaar zal worden gemaakt door plaatsing van de volledige tekst of althans van een samenvatting van het vonnis door aanplakking van affiches binnen en buiten de inrichting van de BVBA Studiebureau
 - de BVBA Studiebureau te veroordelen tot de gedingkosten,
- dit alles bij een vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal, zonder borgstelling en met uitsluiting van het vermogen tot kantonnement.

5.

In hun syntheseconclusie handhaafden de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK hun oorspronkelijke vorderingen, met dien verstande dat zij tevens verzochten:

- de CVBA Ar-Co solidair met de BVBA Studiebureau te veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding gelijk aan 15 % op het totale ereloon dat in de overeenkomst met de opdrachtgever van de BVBA Studiebureau is bedongen en/of dat de BVBA Studiebureau heeft ontvangen van haar opdrachtgever, en dit voor elk project waarbij de BVBA Studiebureau het lastenboek van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK slaafs heeft gecopieerd en/of gebruikt,
- de CVBA Ar-Co solidair met de BVBA Studiebureau te veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding ex aequo et bono begroot op € 75.000,00 wegens misbruik door de BVBA Studiebureau van de intellectuele en financiële inspanningen die de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK jarenlang hebben geleverd om de lastenboeken te concipiëren,
- de sommatie aan de BVBA Studiebureau om opgave te doen van de volledige naam en identiteit van de opdrachtgever en het totale ereloon dat in de overeenkomst met de opdrachtgever is bedongen en/of dat de BVBA Studiebureau heeft ontvangen van de opdrachtgever, en dit voor alle projecten waarbij de BVBA Studiebureau het lastenboek van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK slaafs heeft gecopieerd en ook gebruikt, op te leggen onder verbeurte van een dwangsom van € 2.500,00 per dag vertraging, vanaf de dag na de betekening van het tussen te komen arrest.

6.

Met een verzoekschrift neergelegd ter griffie op **30 september 2011** kwam de CVBA Ar-Co vrijwillig tussen in het geding en vroeg zij de vorderingen van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK onontvankelijk te verklaren, minstens ongegrond.

In *ondergeschikte* orde verzocht de CVBA Ar-Co te zeggen voor recht dat zij niet gehouden is dekking te verlenen aan de BVBA Studiebureau

Zij vroeg de gedingkosten ten laste te leggen van de in het ongelijk gestelde partijen.

7.

In haar syntheseconclusie vroeg de CVBA Ar-Co de eerste rechter zich onbevoegd te verklaren om te oordelen over de vordering en de zaak te verwijzen naar de rechtbank van koophandel te Brugge.

Zij verzocht om de vorderingen onontvankelijk te verklaren (bij gebrek aan belang), minstens om in toepassing van artikel 877 Ger.W. de voorlegging te bevelen van de overeenkomst van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK met hun opdrachtgever alsook de overeenkomst van hun opdrachtgever met het OCMW Brugge.

Ondergeschikt besloot de CVBA Ar-Co tot de ongegrondheid van de vorderingen.

Zij vroeg *minstens* de gevorderde schadevergoeding wegens economische verliezen en winstderving en de schadevergoeding voor het misbruik van de intellectuele prestaties te matigen.

Voor zover de stakingsvordering zich uitstrekt tot toekomstige projecten vroeg de CVBA Ar-Co de stakingsvordering af te wijzen als zijnde een ontoelaatbare actio ad futurum.

Tevens verzocht zij om het OCMW Brugge en het coördinatiebureau BOPRO op te roepen als getuige.

Uiterst ondergeschikt formuleerde de CVBA Ar-Co een vrijwaringsvordering lastens de BVBA Studiebureau ertoe strekkende deze laatste te veroordelen tot het terugbetalen van de bedragen waartoe de CVBA Ar-Co zou worden veroordeeld in het tussen te komen vonnis.

Tenslotte vroeg de CVBA Ar-Co de gedingkosten ten laste te leggen van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK.

8.
BVBA Studiebureau concludeerde tot de onontvankelijkheid van de vorderingen (zonder enige argumenten van onontvankelijkheid op te werpen), minstens tot de ongegrondheid ervan.

Zij vroeg in *ondergeschikte* orde de persoonlijke verschijning te bevelen van de verantwoordelijke van het OCMW Brugge en het coördinatiebureau BOPRO.

Verder vroeg zij de gedingkosten ten laste te leggen van de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK en de voorlopige tenuitvoerlegging van het tussen te komen vonnis toe te staan, niettegenstaande alle verhaal, zonder borgstelling en met uitsluiting van het vermogen tot kantonnement.

9.
Bij vonnis gewezen op **12 november 2012** verklaarde de rechtbank van eerste aanleg te Brugge zich onbevoegd en verzond de zaak naar de rechtbank van koophandel te Brugge, afdeling Brugge.
De eerste rechter hield de beslissing nopens de gedingkosten aan en stond de voorlopige tenuitvoerlegging toe, niettegenstaande alle verhaal.

10.
Bij vonnis dd. **21 februari 2013** verklaarde de rechtbank van koophandel te Brugge, afdeling Brugge, zich territoriaal onbevoegd en verwees de zaak naar de rechtbank van koophandel te Gent. Hij stond de voorlopige tenuitvoerlegging van het vonnis toe.

11.
In het thans bestreden vonnis dd. **13 maart 2014** wees de eerste rechter de vordering van de NV Immo DK af als onontvankelijk (bij gebrek aan belang).

Ook de vordering van de CVBA Ar-Co werd afgewezen als onontvankelijk. Zij werd verwezen in de eigen gedingkosten.

De eerste rechter oordeelde dat aan de lastenboeken geen auteursrecht toekomt in hoofde van de NV Studieburo De Klerck en wees de vordering van de NV Studieburo De Klerck dan ook af als ongegrond.

Hij veroordeelde de NV Studieburo De Klerck en de NV Immo DK solidair tot de gedingkosten, aan de zijde van de BVBA Studiebureau begroot op de rechtsplegingsvergoeding van € 3.300,00 (basisbedrag).

III Grieven – Voorwerp van het hoger beroep

12.

Voor een omstandige uiteenzetting van de grieven en het voorwerp van de vorderingen verwijst het Hof naar de procedurestukken in hoger beroep.

IV De gronden van de beslissing en het antwoord op de middelen van de partijen

Op de volgende gronden bevestigt het Hof het bestreden vonnis.

Voorafgaand:

De toelaatbaarheid van de hogere beroepen

13.

De bvba Studiebureau werpt in het dispositief van haar syntheseconclusie de ontoelaatbaarheid van het principaal hoger beroep van de beide appellanten op zonder dit middel evenwel te ontwikkelen of onderbouwen in het overwegend gedeelte van de conclusie. Aangezien ook ambtshalve geen middelen van ontoelaatbaarheid op te werpen zijn, wordt dit middel verworpen.

Eerste betwisting:

De toelaatbaarheid van de vordering van Immo DK

14.

De beide appellanten argumenteren dat de nv Immo DK over het wettelijk vereiste belang beschikt, zodat de eerste rechter de vordering gegrond had moeten verklaren. Zij wijzen erop dat de beide vennootschappen verbonden zijn en dat zij op hetzelfde adres hun maatschappelijke zetel hebben.

Deze argumentatie is rehtens niet relevant. De nv Immo DK toont niet aan dat zij over de vereiste hoedanigheid beschikt.

De hoedanigheid is de band tussen de procespartij en het subjectieve recht waaromtrent zij in rechte treedt (Van Orshoven, P., "Niet-ontvankelijkheid, nietigheid, verval en andere wolfjzers en schietgeweren van het burgerlijk procesrecht", Themis 2000-2001, I, Gerechtelijk Privaatrecht, nr. 19, p. 35). Het is de rechtstitel krachtens dewelke een persoon, eiser of verweerder, in rechte optreedt, d.w.z. de rechtsband die er bestaat tussen deze persoon, als actief of passief subject van de vordering, en het voorwerp van de eis, het subjectief recht dat hij aanvoert. Een werkbare definitie van de hoedanigheid is de

procesrechtelijke variant van de beschikkingsbevoegdheid over het aangevoerde recht. (M.E. STORME, "Procesrechtelijke knelpunten bij de geldend making van rechten uit aansprakelijkheid voor de burgerlijke rechter, in het bijzonder belang, hoedanigheid en rechtsopvolging", in: *Recht halen uit aansprakelijkheid*, ed. M. STORME, Gent, Mys & Breesch, 1993, 198.)

Appellanten vorderen beide op grond van beweerde auteursrechten. De stukken van de dossiers bewijzen niet dat de nv Immo DK enige band heeft met de lastenboeken waarop auteursrechten gevorderd worden, noch met de ingeroepen auteursrechten. Het inroepen van de verbondenheid van de vennootschappen en de vestiging op dezelfde maatschappelijke zetel zijn onvoldoende om de rechtsband tussen de nv Immo DK en de auteursrechten aan te tonen.

Bij gebrek aan bewijs van de rechtens vereiste hoedanigheid is de vordering van de nv Immo DK onontvankelijk. Dit onderdeel van het principaal hoger beroep is ongegrond.

*Tweede betwisting:
De toelaatbaarheid van de vordering
van Studieburo De Klerck*

15.

Het middel van de bvba Studiebureau dat de nv Studieburo De Klerck niet over het rechtens vereiste belang en hoedanigheid beschikt om haar vordering in te stellen wordt om de volgende redenen verworpen.

De belangvereiste van artikel 17 Ger. Wb. is niks anders dan de mogelijkheid om een voordeel te halen uit het eventueel gegrondheidsoordeel dat de rechter zal maken (zie o.a. Cass., 26 februari 2004, www.cass.be en R.W., 2006-2007, 133; Van Reepingen, *Verslag over de gerechtelijke hervorming*, Brussel 1964, 41: het bestaat uit 'ieder stoffelijk of zedelijk voordeel – effectief, maar niet theoretisch – dat de eiser kan trekken uit de vordering die hij instelt op het ogenblik dat hij ze aanhangig maakt ...'; M.E. Storme, *Procesrechtelijke knelpunten bij de geldend making van rechten uit aansprakelijkheid voor de burgerlijke rechter, in het bijzonder belang, hoedanigheid en rechtspleging*, in: postuniversitaire cyclus Delva 1992-1993, 204, nr. 14: '... dat voor de toelaatbaarheid van een vordering uitsluitend het procesrechtelijk belang relevant is en niet het materieelrechtelijk belang, zijnde het belang dat de partij heeft bij de vast te leggen situatie zelf, bij het voorwerp of de uitvoering van de veroordeling of verklaring van recht.'). Het procesrechtelijk belang is ieder voordeel, hetzij materieel, hetzij moreel dat de eiser door middel van zijn vordering in rechte daadwerkelijk en niet op theoretische wijze kan worden verkregen (Cass., 5 maart 1982, J.T., 1983, 309; zie ook BEERNAERT, S., "Het belang als ontvankelijkheidsvereiste bij de gewone rechter, de Raad van State en het Arbitragehof", P. & B., 2000, 157-158 en 164, met referenties).

PAGE 01-00000700884-0010-0018-01-01-4

De nv Studieburo De Klerck kan principieel een voordeel halen uit de mogelijke gegrondverklaring van haar vordering, nu zij zonder betwisting lastenboeken – al dan niet volgens een bepaald model – heeft opgesteld in het kader van het bouwen van Woon- en Zorgcentra in Brugge.

Zij toont ook voldoende haar hoedanigheid aan (zoals gedefinieerd onder randnummer 13 hiervoor). Op de lastenboeken (stukken 1 en 2 van haar dossier) worden haar initialen vermeld, wat een vermoeden van auteursrecht scheidt krachtens artikel XI.170, tweede lid WER.

Terecht heeft de eerste rechter de vordering van de nv Studieburo De Klerck toelaatbaar verklaard.

*Derde betwisting:
Het ingeroepen auteursrecht
van Studieburo De Klerck*

16.

Een werk of een gedeelte van een werk kan beschermd worden als het bestanddelen bevat die de uitdrukking vormen van de eigen intellectuele schepping van de auteur. De auteur moet uitdrukking geven aan haar creatieve geest, zodat het werk de uitdrukking vormt van haar persoonlijkheid. Dit is het geval wanneer de auteur bij het maken van het werk haar creatieve vaardigheden op een originele manier tot uiting heeft kunnen brengen door het maken van vrije en creatieve keuzes – en zo in staat is haar werk een „persoonlijke noot” te geven. Met die diverse keuzes kan de auteur zijn werk een persoonlijke stempel geven, die de persoonlijkheid van de auteur weerspiegelt. Toevoeging van een wezenlijke inhoud, kwalitatieve of esthetische criteria zijn niet relevant.

(Artikel 9, lid 1 van de TRIPS-overeenkomst; artikel 2, lid 1 en lid 5 van de Berner Conventie; artikel 1, lid 1 en lid 3 van richtlijn 91/250, artikel 6 van richtlijn 2006/116; artikel 3, lid 1 van richtlijn 96/9; consideransen 4, 6, 9 tot en met 11, 20 tot en met 22, 31 en 33; en de artikelen 2, sub a en 5 van van richtlijn 2001/29 en artikel 6 van van richtlijn 2006/116; E.H.J., 1 maart 2012, C-604/10, Football Dataco Ltd et al. / Yahoo! UK Ltd et al., www.curia.eu, punt 37 en 38; 16 juli 2009, Infopaq International, C-5/08, Jurispr. blz. I-6569, nrs. 35, 37 en 38; 22 december 2010, Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09, Jurispr. I-13971, nr. 45 en 48 tot 50; 4 oktober 2011, Football Association Premier League e.a., C-403/08 en C-429/08, punt 97, alsook 1 december 2011, Painer, C-145/10, www.curia.eu, punt 87, 89 en 92).

Uit de analyse van de genoemde arresten van het EHU blijkt dat de eigen intellectuele schepping, de creatieve en vrije keuzes en de uitdrukking van de persoonlijkheid van de maker van het werk zonder betwisting kernbegrippen zijn om te bepalen of een werk al dan

niet "oorspronkelijk" is en aldus al dan niet in aanmerking komt om de bescherming van het auteursrecht te genieten. Het oorspronkelijkheids criterium wordt op een subjectieve manier ingevuld.

Het criterium van de originaliteit of oorspronkelijkheid is niet vervuld in geval het maken bepaald is door technische overwegingen, regels of beperkingen die geen ruimte laten voor creatieve vrijheid. Aan het oorspronkelijkheids criterium is niet voldaan wanneer de uitdrukking door de technische functie wordt bepaald, aangezien de verschillende manieren om een idee uit te voeren dan zodanig beperkt zijn dat het idee samenvalt met de uitdrukking ervan. In een dergelijk geval kan de auteur onmogelijk uitdrukking geven aan haar creatieve geest en tot een resultaat komen dat een eigen intellectuele schepping vormt.

Tenslotte volgt uit de hiervoor aangegeven beginselen dat aanzienlijke inspanningen en deskundigheid bij het maken van een werk slechts grond opleveren voor auteursrechtelijke bescherming indien deze inspanningen en deskundigheid gepaard zijn gegaan met originaliteit bij de keuze en de rangschikking van de gegevens.

17.

De nv Studieburo De Klerck, op wie de bewijslast rust, aangezien zij vordert en het vermoeden van auteursrecht uitdrukkelijk en met ernstige argumenten betwist wordt, beperkt zich tot het poneren van principes, zonder concreet aan te geven welke keuzes zij gemaakt heeft bij het maken van de lastenboeken.

Zij schrijft "dat de bestekbeschrijvingen in het kader van de overheidsopdrachten van de auteur van het bestek precies de meest creatieve uitdrukkingsvorm vragen om de samenstellende onderdelen te beschrijven van wat het concept vereist. Hiermede is onmiddellijk ook de originaliteit van de teksten bewezen." (p. 8 van de syntheseconclusie in hoger beroep van appellanten)

Zij schrijft nog "Toegepast op de lastenboeken van concludenten, kan de originaliteitsvereiste moeilijk in vraag worden gesteld, temeer de lastenboeken wél degelijk de persoonlijke inbreng van concludenten vertonen." (ibidem)

Verder werpt Studieburo De Klerck het volgende op: "Daarenboven besteden concludenten uiteraard zéér veel tijd én inspanningen van bijzonder intellectuele aard aan het opstellen van hun lastenboeken. Het vergt nét bijzonder grote inspanning én vereist originaliteit om binnen het kader van de overheidsopdrachten én strikte (strakke) reglementering een bestek op de markt te brengen, én waaraan meerdere producenten/leveranciers (ook) kunnen voldoen. Van "zogeheten" knip- en plakwerk van producenten en leveranciers in openbare aanbesteding is én kan er totaal geen sprake zijn! zoniet volgt er een cascade van klachten en/of procedures van producenten/leveranciers die zich miskend voelen. De lastenboeken van concludenten worden gekenmerkt door een bijzonder grote vorm van originaliteit, reden waarom elke kandidaat-inschrijver en/of aannemer onmiddellijk ook opmerkt indien het

lastenboek van de hand van concludenten is." (p. 10 syntheseconclusie van appellanten in hoger beroep)

Op geen enkele manier worden hiermee de vrije en creatieve keuzes duidelijk gemaakt, die Studieburo De Klerck zou gemaakt hebben bij het tot stand komen van de lastenboeken. De stellingen dat bestekbeschrijvingen de meest creatieve uitdrukkingsvorm vragen om de samenstellende onderdelen te beschrijven en dat er anders een cascade van klachten zou volgen zijn (1) niet bewezen en (2) leidt niet automatisch tot de conclusie dat de voorgelegde lastenboeken oorspronkelijk zijn in de zin van de hiervoor genoemde wetgevende teksten en rechtspraak. Het argument van de geïntimeerde dat de lastenboeken opgelegd zijn door de opdrachtgever en dat de creatieve keuzes in de contracten met de opdrachtgevers gemaakt zijn, is niet weerlegd door de uiteenzetting van appellanten.

Uit de vaststelling dat de lastenboeken van de partijen verschillen wat de liftinstallatie en de sanitaire toestellen betreft, volgt de originaliteit in de zin van de genoemde wetgeving en rechtspraak niet vanzelf. Studieburo De Klerck moet aantonen dat zij met haar eventuele diverse keuzes haar werk een persoonlijke stempel gegeven heeft, die de persoonlijkheid van de auteur weerspiegelt. Toevoeging van een wezenlijke inhoud, kwalitatieve of esthetische criteria zijn niet relevant. Die persoonlijke stempel, die de persoonlijkheid van de auteur weerspiegelt is in de huidige zaak onvoldoende aangetoond.

Appellanten roepen in dat het beweerde slaafse kopiëren van de lastenboeken "*sowieso een manifeste inbreuk uitmaakt op het auteursrecht van concludenten*" (p. 11 van hun syntheseconclusie) Dit argument faalt in rechte. Gesteld dat de lastenboeken van Studieburo De Klerck slaafs zou kopiëren, dan volgt daar niet vanzelf het bestaan en de schending van auteursrechten uit.

*Vierde betwisting:
De beweerde slaafse kopie
Schending van artikel VI. 104 WER*

18.

De vrijheid van mededinging impliceert de principiële vrijheid van nabootsen of kopiëren en aanhaken, tenzij die vrijheid ingeperkt wordt door specifieke bijzondere wettelijke bepalingen en/of exclusieve rechten, dan wel dat de uitoefening ervan gepaard gaat met specifieke begeleidende bezwarende omstandigheden die de marktpraktijk een onrechtmatig karakter geven, zoals bijvoorbeeld verwarringstichting, misleiding, parasitaire aanhaking en rechtsmisbruik.

PAGE 01-00000700884-0013-0018-01-01-4

Vermits de vrijheid van nabootsing, in de mate dat er geen privatieve rechten worden geschonden, tot de grondbeginselen van het mededingingsrecht behoort, wordt de slaafse kopie als dusdanig slechts uitzonderlijk aanvaard als een daad van oneerlijke concurrentie (Voorz. Kh. Kortrijk, 5 mei 1977, B.R.H., 1978, 578; zie ook BRISON, F., "Parasitaire mededinging. Bevoegdheid *ratione loci* van de voorzitter van de rechtbank van koophandel", *Jaarboek Handelspraktijken*, 1988, 281-187). Er is vrijwel geen enkele menselijke bedrijvigheid, hoe creatief ze ook moge voorkomen, die niet in min of meerdere mate voortvloeit uit wat reeds door anderen tot stand werd gebracht (Voorz. Kh. Kortrijk, 5 december 1983, *Ing. Cons.*, 1984, 184; Voorz. Kh. Kortrijk, 14 juli 1983, *Ing. Cons.*, 1984, 171 en Voorz. Kh. Antwerpen, 6 juli 1964, *R.W.*, 1964-65, 326). De eigenlijke vervaardiging en verhandeling worden daarom in beginsel niet verboden, maar wel de begeleidende omstandigheden, die verwarringstichtend of parasitair kunnen zijn. De slaafse kopie stopt aldus vrij te zijn van zodra er een verwarringsgevaar met betrekking tot de oorsprong van de producten ontstaat. In een stelsel van vrije concurrentie is het immers toegelaten dat een concurrent bepaalde vondsten van zijn mededingers overneemt, maar het misbruik ervan dient te worden gesanctioneerd (Voorz. Kh. Mechelen, 16 mei 1986, *T.B.H.*, 1987, 151).

Een daad waarbij een verkoper het aanbod van een andere marktdeelnemer in verband met diensten of producten nabootst is in beginsel toegelaten, tenzij de verkoper hierdoor, hetzij, een door de wetgeving op de intellectuele eigendom beschermd recht miskent, hetzij, dit aanbod doet onder begeleidende omstandigheden die indruisen tegen de eisen van de eerlijke handelsgebruiken.

De verkoper die, zonder zelf een creatieve inspanning te leveren, rechtstreeks voordeel haalt uit belangrijke inspanningen of investeringen gewijd aan een creatie met economische waarde van een andere verkoper, begaat nog geen daad strijdig met de eerlijke handelsgebruiken. Wel kunnen er begeleidende omstandigheden zijn, die het kopiëren foutief of ongeoorloofd maken. (Cass. 29 mei 2009, www.cass.be)

(zie ook: MERTENS, D., Artikel VI. 104 WER, in: X., *Handels- en economisch recht. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, *Wetboek Economisch Recht*, Boek VI., Titel 4. Verboden praktijken, 54-56 - bijgewerkt tot 1 januari 2016)

Slechts uitzonderlijk kan een zelfs slaafse kopie worden aanvaard als een daad van oneerlijke mededinging. (Brussel 27 februari 2015, *DAOR* 2015/114, 129; Antwerpen 4 juni 2015, *IRDI* 2015, 225; Luik 10 juni 2014, *N/W* 2015, 402, noot R. STEENNOT; Gent 17 december 2012, *DAOR* 2014/109, 154 en *Jb.Markt.* 2012, 951)

19.

Vergelijking van de neergelegde lastenboeken toont aan dat er zinnen en paragrafen in de beide dossiers identiek of nagenoeg identiek zijn. In de mate Studieburo De Klerck eerst was met haar tekst, heeft de bvba Studiebureau stukken van het lastenboek van
Studieburo De Klerck opnieuw gebruikt.

Parasitaire aanhaking wordt evenwel niet aangetoond. De nv Studieburo De Klerck toont onvoldoende aan dat er bijzondere omstandigheden zijn, die impliceren dat de eventuele gelijkenis tussen haar lastenboeken en die van Studiebureau de eerlijke marktpraktijken tussen studiebureaus die inschrijven op openbare aanbestedingen, meer bepaald voor de bouw van Woon- en Zorgcentra, zouden schenden.

De bvba Studiebureau maakt aannemelijk dat zij voor het technische gedeelte van haar inschrijving van de opdrachtgever referentieprojecten ontvangen heeft, waarvan zij gebruik gemaakt heeft bij het opstellen van haar lastenboek. Dit geeft aanleiding tot standaardiseren en zelfs kopiëren van tekstgedeelten. Daarmee wordt evenwel geen incorrect handelsgedrag in hoofde van de bvba Studiebureau bewezen. Studieburo De Klerck geeft zelf toe dat het OCMW van Brugge "louter ten Informatieve titel bepaalde documenten [doorstuurt]". (p. 16 van haar syntheseconclusie in hoger beroep) De verschillende lastenboeken van de projecten Van Zuylen, De Zeven Torentjes, De Potterie en De Hallen/Fabiola worden niet voorgelegd, zodat het Hof de bewering hieromtrent van Studieburo De Klerck hieromtrent niet kan nagaan. Hoe de boeken van bijvoorbeeld Ingenium en Boydens, waarnaar eerste appellante verwijst, concreet opgesteld zijn, kan niet achterhaald worden.

Voor het administratief gedeelte van de inschrijving was geïntimeerde, net als eerste appellante, gebonden door de teksten die het OCMW Brugge overgemaakt heeft. Voor dit gedeelte van de inschrijving zijn de teksten dus zonder meer identiek.

Verder maakt de bvba Studiebureau aannemelijk dat de opdrachtgever een keuze gemaakt had voor bepaalde producten en die doorgegeven heeft aan de inschrijvers, die daarna het product zo beschrijven dat een aantal leveranciers of één enkele leverancier gekozen (kunnen) worden. Ook hierdoor ontstaat een standaardisatie van de inschrijving. De omstandigheden in deze zaak wijzen aldus meer op externe, objectieve factoren, die niet aan Studiebureau toe te schrijven zijn en geen oneerlijke marktpraktijken in haar hoofde uitmaken.

Uit de vergelijking van de teksten blijkt verder nog dat de bvba Studiebureau zelf nog inspanningen geleverd heeft in het opmaken van haar lastenboeken. Waar er gelijkende en ook identieke teksten ingeschoven werden, bestaan er ook nog verschillen tussen de lastenboeken van de betrokken partijen. De lastenboeken van Studiebureau kennen ook nog een gedeeltelijke eigen inbreng. Zo is bijvoorbeeld het onderdeel met betrekking tot de verlichting nog verder bewerkt.

Het is in derde instantie niet bewezen dat de gemiddeld aandachtige overheid in verwarring zou gebracht zijn over de herkomst van de lastenboeken die haar voorgelegd worden. De nv Studieburo De Klerck schrijft nog dat zij werd ingelicht over deze verwarring bij kandidaat-inschrijvers, zonder dat zij daarbij evenwel naar concrete stukken verwijst. (p. 13 en 19 van haar syntheseconclusie in hoger beroep) Deze bewering volstaat niet als bewijs.

Voor zoveel als nodig wijst het Hof er nog op dat appellanten geen enkel contract met hun opdrachtgevers voorleggen, waaruit zou kunnen afgeleid worden welke documenten en opdrachten zij zelf ontvingen. De opwerping dat zij met haar architect enkel een mondeling overeenkomst aanging, volstaat in deze niet.

Uit al het voorgaande volgt dat ook dit deel van het hoger beroep ongegrond is.

Overige betwistingen
Uitgezonderd de betwisting omtrent de kosten

20.

Gelet op hiervoor geoordeeld werd, zijn de middelen en argumenten met betrekking tot het rechtsherstel niet ter zake. Om die reden worden ze niet expliciet beantwoord.

Eveneens gelet op het voorgaande zijn de betwistingen tussen de bvba Studiebureau en de cvba AR-CO Verzekeringsmaatschappij niet relevant en dienen zij niet beantwoord te worden.

Vijfde betwisting:
De kosten van het geding

21.

Op grond van de artikelen 1042, 1017 en 1022 Ger. Wb. worden appellanten hoofdelijk tot betaling van de kosten van de eerste geïntimeerde veroordeeld.

Volgens artikel 1022, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, is de rechtsplegingsvergoeding een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Artikel 1, tweede lid, koninklijk besluit Tarief Rechtsplegingsvergoeding bepaalt dat de bedragen vastgesteld worden per aanleg.

Krachtens artikel 2, tweede lid, van voornoemd koninklijk besluit wordt de rechtsplegingsvergoeding berekend op basis van het bedrag van de vordering dat wordt vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 en 618 Gerechtelijk Wetboek in verband met de bepaling van de bevoegdheid en de aanleg.

Uit deze bepalingen, in het bijzonder uit artikel 2, tweede lid, koninklijk besluit Tarief Rechtsplegingsvergoeding dat niet verwijst naar artikel 620 Gerechtelijk Wetboek, volgt dat de in het gelijk gestelde partij slechts recht heeft op één rechtsplegingsvergoeding per aanleg, die berekend wordt op basis van het bedrag van de hoofdvordering.

(Cass. 24 maart 2016 en 10 januari 2011, beide via www.cass.be)

Eerste geïntimeerde wordt bijgevolg één rechtsplegingsvergoeding toegekend. Het basisbedrag ervan bedraagt € 3.600,00. Er is geen grond voor een verhoging naar het maximum bedrag.

22.

In eerste aanleg is de cvba AR-CO Verzekeringsmaatschappij vrijwillig tussengekomen met toepassing van artikel 15 van de algemene voorwaarden bij het verzekeringscontract. (stuk 10 van het dossier van tweede geïntimeerde.) Zij vorderde te horen zeggen voor recht dat zij niet gehouden was de bvba Studiebureau te vergoeden in geval deze zou veroordeeld worden. In eerste instantie streefde AR-CO derhalve een eigen belang na. De vordering van de bvba Studiebureau is enkel ondergeschikt. In het huidige geding is de cvba AR-CO Verzekeringsmaatschappij niet te beschouwen als een in het gelijk gestelde partij in de zin van artikel 1022, eerste lid Ger. Wb.Wb.. Terecht heeft de eerste rechter deze partij geen rechtsplegingsvergoeding toegekend. Ook in hoger beroep komt haar om dezelfde reden geen rechtsplegingsvergoeding toe.

Het incidenteel hoger beroep van de cvba AR-CO Verzekeringsmaatschappij is bijgevolg ongegrond.

OP DEZE GRONDEN

Het Hof:

- verklaart het principaal en het incidenteel hoger beroep toelaatbaar, maar beide ongegrond;
- **bevestigt** het bestreden vonnis;
- veroordeelt appellanten op hoofdberoep hoofdelijk tot betaling van de kosten, bepaald in hoger beroep op één rechtsplegingsvergoeding voor eerste geïntimeerde op hoofdberoep ten bedrage van € 3.600,00.

Aldus gewezen door de zevende kamer van het Hof van beroep te Gent, zetelende in burgerlijke zaken samengesteld uit:

Frank Deschoolmeester, raadsheer, waarnemend voorzitter,
Geneviève Vanderstichele, raadsheer,
Geert De la Ruelle, raadsheer,

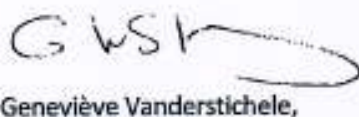
bijgestaan door Kristoffel Goossens, griffier en uitgesproken door de voorzitter in openbare terechtzitting op maandag **veertien november tweeduizend zestien**.

Kristoffel Goossens

Geert De la Ruelle

Geneviève Vanderstichele,

Frank Deschoolmeester

Eensluitend verklaarde kopie
Afgeleverd aan: FOD Economie - Intellectuele rechten

art. Intellectuele rechten
Vrij van griffierecht - art. 280,2° W.Reg.

Gent, 14-11-2016

A large, stylized handwritten signature in black ink, written over the date "Gent, 14-11-2016".

4
fjk

Openbare terechtzitting van 13 maart 2014 vijfde Kamer

nr. A/13/00932

Rep. nr. 1887

De rechtbank van koophandel te Gent, Vijfde Kamer, heeft volgend vonnis verleend inzake van :

1. **NV STUDIEBURO DE KLERCK**; met vennootschapszetel gevestigd te 8200 Brugge, Grote Moerstraat 89, met ondernemingsnummer 0435.975.210, voor wie als raadsman optreedt, Meester Van Zandbeke loco Meester Peter Vanhoorne, advocaat te Oostende;
2. **NV IMMO DK**; met vennootschapszetel gevestigd te 8200 Sint-Andries-Brugge, Oud Strijderslaan 14, met ondernemingsnummer 0448.140.493, voor wie als raadsman optreedt, Meester Van Zandbeke loco Meester Peter Vanhoorne, advocaat te Oostende;

eiseressen;

tegen :

BVBA STUDIEBUREAU _____; thans met vennootschapszetel gevestigd te _____, met ondernemingsnummer _____, voor wie als raadsman optreedt, Meester Johan Decancq, advocaat te Blankenberge;

verweester;

en :

CVBA AR-CO, verzekeringsmaatschappij, met vennootschapszetel gevestigd te 1060 Brussel, Tasson Snelstraat 22, met ondernemingsnummer 0406.067.338; voor wie als raadsman optreedt, Meester Van Aerschot loco Meester Marc D'hoore, advocaat te Brugge;

vrijwillig tussenkomende partij;

1. De rechtspleging

Het dossier van de rechtspleging en de overtuigingsstukken werden ingezien, in het bijzonder de inleidende dagvaarding betekend op 21.06.2011, en de neergelegde conclusies.

Gezien het vonnis uitgesproken door de 1ste^e Kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge op 12 november 2012, die zich materieel onbevoegd achtte en de zaak verzond naar de rechtbank van koophandel te Brugge.

Gezien het vonnis uitgesproken door de 1ste^e Kamer van de rechtbank van koophandel te Brugge op 24 februari 2013, die haar territoriale onbevoegdheid vaststelde, en de zaak verzond naar deze rechtbank.

Gezien de vaststelling bij toepassing van art. 662§1 Ger.W. tegen de zitting van 16.01.2014

De partijen werden in hun middelen en conclusies gehoord op de openbare zitting van deze rechtbank en kamer op 16.01.2014, waarna de debatten gesloten werden en de zaak in beraad genomen werd.

De artikelen 2 en 30 tot en met 41 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken werden nageleefd.

2. De vorderingen

In haar tweede en tevens syntheseconclusie neergelegd op 12.06.2012 vorderen Studieburo De Klerck (verder 'Studieburo De Klerck') en de NV Immo DK het volgende.

Veroordeling van Studiebureau (verder 'Studiebureau') en de vrijwillig tussenkomende partij solidair, in solidum, minstens de ene bij gebreke aan de andere tot betaling van een schadevergoeding van 15 % op het totale ereloon dat in de overeenkomst met de opdrachtgever van Studiebureau werd bedongen en/of dat Studiebureau heeft ontvangen van haar opdrachtgever, én dit voor elk project waarbij Studiebureau het lastenboek van Studieburo De Klerck slaafs heeft gekopieerd en/of gebruikt

Verder vordert zij de veroordeling van Studiebureau en de vrijwillig tussenkomende partij solidair, in solidum, minstens de ene bij gebreke aan de andere om aan Studieburo De Klerck en Immo DK een schadevergoeding "ex aequo et bono" van 75.000,00 € te betalen wegens het misbruik door Studiebureau van de intellectuele én financiële inspanningen die Studieburo De Klerck en Immo DK sedert jaren hebben geleverd om de lastenboeken te concipiëren

Bovendien vordert zij dat Studiebureau bij toepassing van artikel 877 Ger.W. zou opgelegd worden om opgave te doen van de volledige naam en identiteit van de opdrachtgever en het totale ereloon dat in de overeenkomst met de opdrachtgever is bedongen en/of dat Studiebureau heeft ontvangen van de opdrachtgever, én dit voor alle projecten waarbij

Studiebureau het lastenboek van Studieburo De Klerck slaafs heeft gekopieerd en ook gebruikt

Eiseressen vorderen de onmiddellijke staking te bevelen van de inbreuken die Studiebureau pleegt op het intellectuele eigendomsrecht, met name de auteursrechten van Studieburo De Klerck en Immo DK, en aan Studiebureau uitdrukkelijk verbod op te leggen in de aan haar toegewezen bouwprojecten nog de originele lastenboeken van Studieburo de Klerck te kopiëren en te gebruiken, onder verbeurte van een dwangsom van 25.000,00 EUR op te leggen aan Studiebureau voor elke overtreding van het verbod, vanaf de dag ná de betekening van het uit te spreken vonnis

Zij vorderen veroordeling van Studiebureau tot onmiddellijke afgifte aan eiseressen van alle lastenboeken die Studiebureau Lobelle slaafs heeft gekopieerd van de originele lastenboeken van Studieburo De Klerck en Immo DK, onder verbeurte van een dwangsom van 2.500,00 EUR per dag vertraging, vanaf de dag ná de betekening van het uit te spreken vonnis

Tenslotte vragen zij dat de beslissing openbaar zal worden gemaakt door plaatsing van de volledige tekst of althans van een samenvatting van het vonnis door aanplakking van affiches binnen en buiten de inrichting van Studiebureau

Zij dringt aan op de uitvoerbaarheid bij voorraad van de beslissing.

Studiebureau vordert de afwijzing van de eis met veroordeling tot de gedingskosten, en ondergeschikt, de persoonlijke verschijning van de verantwoordelijke van het OCMW te Brugge en het coördinatiebureau BOPRO.

Vrijwillig tussenkomende partij AR-CO vordert de afwijzing van de eis als niet toelaatbaar bij gebrek aan belang, minstens in toepassing van artikel 877 Ger. Wetb. vraagt zij voorlegging van bepaalde stukken. Ondergeschikt, verzoekt zij de vordering van eiseressen af te wijzen als ongegrond, minstens ze te matigen en de persoonlijke verschijning als getuige van OCMW BRUGGE en van BOPRO. In uiterst ondergeschikte orde, indien er sprake is van auteursrechtelijke inbreuken, te horen zeggen dat zij niet gehouden is tot tussenkomst en minstens dat Studiebureau gehouden is haar te vrijwaren.

3. In feite

Studieburo De Klerck en Studiebureau zijn gespecialiseerde studiebureaus én ontwikkelen vergelijkbare activiteiten, waaronder elke intellectuele activiteit in verband met het ontwerpen, opvolgen of controleren van projecten inzake burgerlijke bouwkunde, verwarming, sanitair, electriciteit, liften en brandbeveiliging (speciale technieken).

Studiebureau combineert haar activiteiten met deze van architect.

Partijen zijn als rechtstreekse concurrenten van elkaar te beschouwen, en azen op dezelfde bouwprojecten.

In opdracht van OCMW Brugge werden in een tijdspanne van 10 jaar 5 woon- en zorgcentra (WZC) gebouwd te Brugge in de periode 2002 tot 2012.

Studieburo De Klerck was al eerder opdrachthouder voor de studie technieken van een woonzorgcentrum (De Vliedberg).

Ingevolge nieuwe gunning kwamen later en meer bepaald op 13.04.2004 studiebureau en het OCMW Brugge tot een overeenkomst voor vernieuwbouw van een derde woon- en zorgcentrum, "Fabiola"/"Hallenhuis", aan de Gistelsesteenweg 560 in 8200 Sint-Andries.

Doordat de woonzorgcentra in chronologische volgorde uitgevoerd worden, en hun grote onderlinge bouwkundige symmetrieën, wordt de ervaring opgedaan in vorige projecten door het bestuur aangewend in een volgend bouwdoosier.

Volgens Studieburo De Klerck tonen de lastenboeken van Studiebureau in het bouwproject Woonzorgcentrum "Fabiola"/"Hallenhuis" slaafse gelijkenissen met haar lastenboeken in het bouwproject Woonzorgcentrum "De Vliedberg", zodanig dat er sprake is van inbreuk op haar auteursrechten.

Studiebureau betwist deze stelling formeel: volgens haar waren de voorgaande dossiers bestudeerd om de nieuwe projecten verder te verfijnen, en analoog zal haar project "Fabiola"/"Hallenhuis" op haar beurt dienstig zijn voor toekomstige projecten.

De overeenkomsten tussen de verschillende lastenboeken is te wijten aan de coördinatie van de diverse projecten waarvoor het OCMW Brugge een extern coördinatiebureau BOPRO had aangesteld, met de bedoeling om al de projecten te stroomlijnen en kosten te besparen.

Voor de technieken wenste de opdrachtgever een synergie te bereiken tussen de verschillende woonzorgcentra: de diverse woonzorgcentra worden verbonden aan een centraal gebouwenbeheersysteem, en er wordt door de opdrachtgever naar gestreefd om een eenvoudig stockbeheer te bereiken van vervangmateriaal, waartoe de materiaalkeuze bij voorkeur gelijk loopt.

Het coördinatiebureau BOPRO stelde de teksten en plannen van een analoog woonzorgcentrum ter beschikking voor het opstellen van het voorontwerp en ontwerp.

Er werden onder toezicht van BOPRO coördinatievergaderingen gehouden tijdens de opmaak van het bestek met de opdrachtgever omtrent de materiaalkeuze; er werden vergaderingen gepland waarbij mogelijke leveranciers werden uitgenodigd, die in eerdere projecten van het OCMW hadden geleverd.

Het Studiebureau ontving duidelijke richtlijnen inzake de aan te wenden materialen en zelfs inzake concept, zoals toegangscontrole, prikklokken en verwarming.

Deze teksten dienden als typebestek (standaardbestek) voor het project, gerealiseerd door het Studiebureau

Het concept van Studiebureau verschilt qua opbouw, indeling en architectuur en de gebruikte teksten zelf zijn afkomstig van de desbetreffende leveranciers van de aangewende materialen en er is volgens haar geen sprake van plagiaat doch enkel van een gecoördineerd materiaalgebruik, opgelegd door de bouwheer.

Volgens Studiebureau is de huidige actie ingegeven door naijver en oneerlijke concurrentiezucht van Studieburo De Klerck, die in de nabijheid is gevestigd.

Studieburo De Klerck heeft voorheen heel wat technische studies ontworpen voor de opeenvolgende OCMW's, en ervaart de aanwezigheid op haar terrein van Studiebureau die het ontwerp van de ruwbouw combineert met technieken en andere disciplines, waardoor zij een rechtstreeks contract met de opdrachtgever bekommt, als een gevaarlijke indringer.

Een minnelijke regeling kon niet bereikt worden waardoor Studieburo De Klerck genoodzaakt was een procedure in te stellen.

Vermits ook aan aangetekende ingebrekestelling geen gehoor werd gegeven, zijn Studieburo De Klerck en Immo DK op 21.06.2011 overgegaan tot dagvaarding van Studiebureau op grond van inbreuken op het vermeende intellectuele eigendomsrecht van voornoemd Studieburo De Klerck.

Cvba AR-CO is als professioneel verzekeraar van het Studiebureau vrijwillig tussengekomen.

4. De beoordeling

Toelaatbaarheid van de vordering

Uit de formulering van het beschikkend gedeelte in hun conclusies en de toelichting ter zitting blijkt dat de vordering van eiseressen uitsluitend hun grondslag vinden in beweerde inbreuk(en) op de auteursrechten die zij invoeren op de lastenboeken verbonden aan het project.

Uit de neergelegde stukken blijkt dat er prima facie sprake is van opvallende gelijkenissen tussen de lastenboeken van beide studiebureaus die betrekking hebben op verschillende projecten.

Preliminair dient nagegaan te worden of en in welke mate het lastenboek in zijn geheel of ten dele, als een werk te beschouwen is waarop auteursrechtelijke bescherming kan ingeroepen worden, en in voorkomend geval, of er sprake is van inbreuken op deze auteursrechten.

Tevens dient nagegaan wie titularis is van de gebeurlijke auteursrechten. Alleszins is het belang van de aanwezigheid van tweede eiseres, de N.V. IMMO DK, in dezer niet duidelijk.

Op het ingeroepen werk, het lastenboek met bestek, figureren de namen van het STUDIEBURO DE KLERCK en het Architectenbureau GINO DEBRUYNE & Architecten als auteurs.

Tweede eiseres is noch onder haar actuele maatschappelijke benaming IMMO DK, noch onder haar vorige benaming (DE KLERCK ENGINEERING) terug te vinden op het document, en de initiële ingebrekestelling van 10.07.2009 werd verzonden uitsluitend namens de N.V. DE KLERCK STUDIEBURO.

Van een tweede belanghebbende partij wordt geen melding gemaakt.

Ook in conclusies wordt de rechtsband van tweede eiseres met verweerster niet verduidelijkt.

Tweede eiseres toont niet aan op welke wijze zij betrokken is in het geding, zodat zij niet van voldoende belang kan doen blijken.

Gegrondeheid van de vordering

Titulariteit van de auteursrechten

Tenzij het tegendeel bewezen wordt, wordt een ieder als auteur aangemerkt wiens naam of letterwoord waarmee hij te identificeren is, als dusdanig op het werk, op een reproductie van het werk, of bij een mededeling aan het publiek ervan wordt vermeld (art. 6 lid 2 Auteurswet).

Op het voorblad van het bestek is, naast de vermelding van Architectenbureau GINO DE BRUYNE & ARCHITECTEN, de naam van eerste eiseres terug te vinden: de veronderstelling dat de auteursrechten zouden overgedragen zijn hetzij aan de architecten, hetzij aan de opdracht gevende bouwheer, is niet aangetoond.

Overdracht van auteursrechten dient steeds schriftelijk te gebeuren: in de mate dat dit een gevolg zou sorteren op een mogelijke overdracht van rechten tussen eerste eiseres en haar opdrachtgever, verwijst verweerster ten onrechte naar artikel 7.7 in haar eigen contract, dat betrekking heeft op de uitvoering van het bouwkundig ontwerp, en niet op eventuele auteursrechten verbonden aan het bestek en/of het lastenboek.

Wat vooraf gaat betekent dat de noodzaak tot verplichte overlegging van de overeenkomst tussen eiseres en haar opdrachtgever, waarop door verweerster wordt aangedrongen, zonder grond is.

Bestaan van auteursrechten

Verweerster betwist dat in hoofde van eerste eiseres, er sprake is van enig bewezen intellectueel recht op het lastenboek, en van auteursrechten in het bijzonder, bij afwezigheid van originaliteit.

Zij houdt voor dat een lastenboek geen voortbrengsel is van een intellectuele activiteit, in zodanige eigen vorm dat men er de stempel van een bepaalde persoon in kan zien, maar in werkelijkheid een opsomming van technische gegevens die zij deels zelf hebben bekomen en overgenomen van de leverancier.

Auteursrecht is een vormvrije bescherming, die de maker van een origineel werk de mogelijkheid geeft dit exclusief te reproduceren en zich te verzetten tegen de overname ervan door derden.

Het auteursrecht biedt bescherming wanneer ideeën, gedachten, principes, methodes en dergelijke een concrete en originele vorm hebben gekregen, waarbij dan slechts die concrete en originele vorm (uitdrukkingwijze) wordt beschermd.

Alleen een werk dat voldoet aan de originaliteitsvereiste komt in aanmerking voor bescherming door auteursrechten.

Opdat een auteur van een werk zich op de auteursrechtelijke bescherming zou kunnen beroepen moet worden aangetoond dat het werk origineel is en dat het onder één of andere concrete vorm wordt uitgedrukt, die mededeelbaar is aan het publiek. (Vz.Rb Brussel 15 mei 2013 Baru/Party partners, I.R.D.I. 2013, 186),

De vereiste originaliteit vergt twee componenten:

- het moet de uitdrukking zijn van een intellectuele inspanning van de maker (Cass. 27 april 1989, Ing.Cons. 1993, 145)
- er moet bovendien in het werk een persoonlijk stempel van de ontwerper terug te vinden zijn: voldoende is dat de schepper van het werk een bepaalde keuze heeft gemaakt uit verschillende mogelijkheden die een weerspiegeling is van deze creatieve inbreng, doch een persoonlijke toets is noodzakelijk (HvJ 17 januari 2012, C-302/10, Infopaq).

De auteur moet bij het maken van het werk, zijn creatieve bekwaamheden tot uiting hebben kunnen brengen door het maken van vrije en creatieve keuzes.

Met die keuzes is de auteur dus in staat, zijn werk een persoonlijke toets te geven (HvJ 1 december 2011, C-145/10, Painer).

Een lastenboek is de nauwkeurige technische beschrijving van de uit te voeren werken met alle nodige inlichtingen aangaande de gang en de uitvoering ervan, de te gebruiken materialen en regeling van de werkzaamheden.

In het kader van een openbare aanbesteding maakt het een richtinggevend bestek uit, op grond waarvan elke kandidaat intekenaar zich kan vergewissen van de omvang van de gevraagde opdracht tot in de details, wat hem moet toelaten prijs te vormen.

Het openbaar karakter van deze aanbesteding impliceert dat het kan gekwalificeerd worden als een werk dat meegedeeld wordt aan het publiek, waardoor het werk alleszins aan een essentiële voorwaarde beantwoordt, die het invoeren van theoretische auteursrechten mogelijk maakt.

Tegelijk stelt het lastenboek partijen in staat de conforme uitvoering van de werken nadien te toetsen.

Lastenboeken worden dan ook bij uitstek zo neutraal mogelijk gehouden, en zich te beperken tot strikt zakelijke informatie.

Het enkele feit dat een lastenboek het resultaat is van menselijk werk, wat niet ter betwisting staat, is ontoereikend voor het oordeel dat sprake is van een werk dat een eigen oorspronkelijk karakter bezit en de persoonlijke stempel van de maker draagt.

De inhoud, het taalgebruik, de indeling en volgorde van de verschillende hoofdstukken en artikelen is inderdaad grotendeels functioneel en zakelijk van aard, en de creatieve vrijheid om hiervan af te wijken is per definitie uiterst beperkt.

Bovendien ligt de inhoud van lastenboeken in het kader van een openbare aanbesteding voor een groot deel wettelijk vast, en laat weinig of geen ruimte voor enige originele eigen inbreng.

Terwijl niet kan betwist worden dat een lastenboek steeds de vrucht is van intellectuele inspanningen als dusdanig, impliceert de zuiver technische finaliteit van een lastenboek haast noodzakelijk dat er in zijn uitdrukkingvorm geen persoonlijke creatieve toets van de steller ervan te vinden is.

Bovendien kan de op auteursrechten aanspraak makende partij niet volstaan met het eenvoudig opeisen van originaliteit, doch moet voldoen aan haar stellen bewijsplicht: dit houdt in dat zij het werk duidelijk moet identificeren en moet aangeven waarin naar haar mening de creatie schuilt waardoor het banale of het reeds gekende wordt overstegen (F. DE VISSCHER en B. MICHAUX, Précis du droit d'auteur et des droits voisins, Bruylant 2000, pag 24 e.v).

Auteursrechtelijke bescherming is niet aan formaliteiten gebonden: de bewijslast rust op de beweerde auteursrechthebbende, en het komt niet aan verweerder toe om een negatief bewijs te leveren zoals aan de kant van Studieburo De Klerck onterecht geponeerd wordt.

Eiseressen doen geen enkele ernstige poging om hun bewijsplicht op dit punt te onderbouwen: zij beperken zich tot de vaststelling dat de beide lastenboeken op bepaalde passages identiek of minstens overeenstemmend zijn, en verzuimen aan te geven waarom deze origineel zouden zijn en getuigen van een persoonlijke inslag van de steller.

Het argument dat de toepassing van een lastenboek noodzakelijk vorm krijgt in een origineel bouwproject is daarbij niet relevant: de ingeroepen auteursrechten betreffen de stijl waarop de lastenboeken opgesteld zijn, en mogen niet afgemeten worden aan het bouwkundig resultaat ervan bij hun toepassing.

De gebeurlijke originaliteit van het bouwwerk is overigens in grote mate bepaald door de plannen en tekeningen, die geen deel uitmaken van de lastenboeken.

De enige concrete verwijzing naar inhoudelijke originaliteit van eiseressen betreft het onderdeel verlichtingstoestellen dat zou voorzien zijn van een uniek coderingsstelsel, naast formules, en de specifieke en gedetailleerde beschrijving van de karakteristieken, waaraan installaties (zoals onder andere koelinstallatie, waterverzacher) in het concrete geval dienen te voldoen.

Ten overvloede volstaat noch de vaststelling van een uniek technisch karakter, noch de specificiteit van een beschrijving op zich, om er een oorspronkelijke stempel van de auteur uit af te leiden, zonder dat aangegeven wordt waarin zijn persoonlijke toets is terug te vinden, en waar de opsteller een beschrijving heeft geformuleerd volgens een eigen stijl.

Nu vaststaat dat aan de lastenboeken geen auteursrecht toekomt, dient de vraag naar mogelijke inbreuken erop niet nader onderzocht te worden: de vaststelling van slaafse kopieën kadert in een regelgeving betreffende oneerlijke handelspraktijken, die geen rechtsgrond vormt waarop de vordering blijkens de dagvaarding gesteund wordt.

De vordering dient als niet aangetoond te worden afgewezen.

Gerechtskosten

Verweester op hoofdvordering kan aanspraak maken op het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding.

De vrijwillige tussenkomst van de beroepsverzekeraar AR-CO is, zelfs ten bewarende titel, in geen enkele hypothese aan de orde in onderhavige procedure: de verzekerde wordt enkel aangesproken op eventuele

auteursrechtelijke inbreuken waarvan AR-CO zelf bevestigt dat zij contractueel uitgesloten zijn van dekking zodat niet in te zien is in welke hypothese de tussenkomst van de verzekeraar dienstig had kunnen zijn.

Het beroepsrisico dat AR-CO verzekert is in huidige procedure niet aan de orde, wat duidelijk blijkt uit de dagvaarding.

Zij dient dan ook in te staan, voor de kosten van haar eigen onwerkdadige tussenkomst.

5. Beslissing

Recht doende op tegenspraak,

Geeft akte aan CVBA AR-CO van haar vrijwillige tussenkomst.

Recht doende op de vordering van eiseressen,

Verklaart deze niet ontvankelijk wat betreft tweede eiseres,

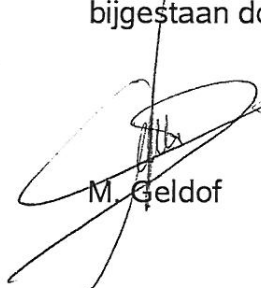

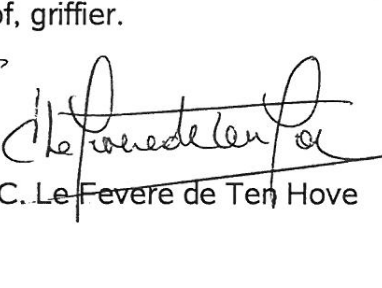
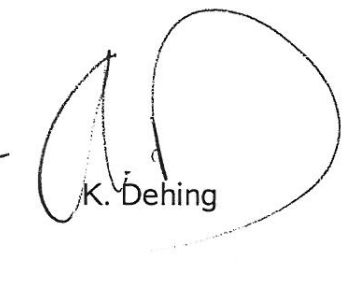
Verklaart deze ontvankelijk wat betreft eerste eiseres, doch niet gegrond.

Wijst haar derhalve ervan af, en veroordeelt eiseressen solidair tot de gerechtskosten, in hoofde van BVBA Studiebureau begroot op de wettelijke rechtsplegingsvergoeding van 3.300,00 €.

Wijst de vordering van CVBA AR-CO af als onontvankelijk en verwijst haar in haar eigen kosten.

Aldus het vonnis uitgesproken ter gewone en openbare terechtzitting van donderdag 13 maart 2014.

Hebben over de zaak geoordeeld : de heer K. Dehing, rechter in de rechtbank, voorzitter; de heer C. Le Fevere de Ten Hove, rechter in handelszaken en de heer W. De Koker, plaatsvervangend rechter in handelszaken; bij de uitspraak bijgestaan door mevrouw M. Geldof, griffier.

M. Geldof W. De Koker C. Le Fevere de Ten Hove K. Dehing